

4

PROBLEMS SCALE FOR TEACHERS AND ADMINISTRATORS WHO HAVE FOREIGN STUDENTS IN THEIR SCHOOLS

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karaibrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Abstract:

In recent years, especially the wars in the Middle East affected many of the migratory flows to the western countries, and due to the position of Turkey in transitional region also caused an increase in the number of people migrating fairly. This situation causes some problems in the schools where foreign students study. The aim of this study is to develop a standard scale instrument for use in determining the dimensions and levels of problems faced by teachers and administrators with foreign students in their school. Descriptive method was used in the research. The "Scale for problems of teachers and administrators having foreign in their schools" was developed in order to determine the dimensions and levels of the problems faced by teachers and administrators with foreign students in the school. The questionnaire has reached to 33 items as a result of 40 expert opinions and 60 preliminary studies. The final scale was applied to 244 teachers and administrators chosen randomly from the population. The structural validity, inter-rater reliability and applicability of the scale were performed by Cronbach's $\alpha=0.931$ and cumulative variance loadings = 65.88%. As a result of the analyses, a valid and reliable scale, consisting of 33 items and six sub-dimensions, was obtained. Problems arising from cultural differences, foreign language, communication, education, violence, harmful habits and prejudicial problems have come to foreground among foreign students and it is suggested that studies should be done by government agencies and precautions should be taken by school administrations in order to solve the problems. It will also be useful to support the results by further studies applied in extended regions.

Key Words: Scale development, problem behavior, foreign nationality.

1. Giriş

Okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenli ve sorunsuz yürütülmesinden birinci dereceden öğretmen ve yöneticiler sorumludur. Farklı özellikteki (yaş, cinsiyet, kültür, ilgi, algı, sosyo ekonomik durum vb) öğrencilerin bir arada bulunmasından dolayı öğretmen ve yöneticiler bazı sorunlarla karşı karşıya gelmektedir. Karşılaşılan sorunlardan biride ülkeye yapılan göçten kaynaklanan sorunlardır. Türkiye, bulunduğu coğrafi konum itibariyle uzun yıllardır göç alan bir ülkedir. Son yıllarda da özellikle Ortadoğu'da yaşanan savaşlar, batı ülkelerine yönelik göçmen akımının çok olması ve bu sebeple Türkiye'nin bir geçiş ülkesi olması Türkiye'ye göç eden kişi sayısını oldukça arttırmıştır (Sarıtaş, E., vd. 2016: 209).

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karabrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

İnsan, canlılar arasında ayrı bir yere sahip olup insanın hayatını, yaşadığı yer daha anlamlı hale getirir. Göç, insan ile yaşadığı yer arasındaki ilişkiye zarar veren önemli olaylardan birisidir. Birey ve toplum çeşitli sebeplerden dolayı yaşadığı yeri değiştirerek başka yerlere göç etmektedirler. Birey ve topluluk bakımından yaşanan bu göç olayı sadece yaşadığın yerin değişmesi değil aynı zamanda toplumun bir takım değerlerinin değişmesine de sebep olmaktadır. Göç ile gelen değişim ve dönüşüm, insanın ayrıldığı ve yerleştiği yeri, insanları, değerlerini etkilemektedir (Ekici, S., ve Tuncel, G., 2015: 9).

İnsanların yaşadığı yeri terk ederek yeni yerlere göç etmesinin altında yatan birçok sebep vardır. Göçün temel sebepleri arasında ekonomik problemler, yoksulluk, işsizlik, doğa olaylarındaki değişim, nüfus problemleri, siyasi problemler, eğitim şartlarındaki olumsuzluklar, çevre şartlarındaki bozulmalar, çeşitli doğa olayları ve savaşlar olarak sayılabilir (Kaştan, 2015: 217).

İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı 2016 Türkiye göç raporuna göre (2016: 56) Türkiye, bulunduğu konum ve komşu ülkelerde yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasi problemler sebebiyle göç olaylarında hedef ülke durumundadır. Ayrıca Avrupa ülkelerine gitmek isteyen yabancı uyruklu kişiler için köprü vazifesi görmektedir. Ülkemizin çok sayıda sınır komşusuna sahip olması ayrıca uzun kara ve deniz sınırlarının bulunması göç olaylarının yaşanmasına sebep olmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığının 2016-2017 öğretim yılı verilerine göre, ülkemizde 232.714 yabancı uyruklu öğrenci eğitim görmekte olup, bunlardan ilk sırayı 166.482 kişi ile Suriye vatandaşları almaktadır. İkinci sırada 23.971 kişi ile Irak vatandaşları, üçüncü sırada 12.782 kişi ile de Afganistan vatandaşları yer almaktadır (2016 Türkiye Göç Raporu, 2016: 46).

Yaşanan iç ve dış göç olayları kendi kültüründen ayrılarak yeni bir kültürle, yeni bir dille ve yeni bir ortamla karşılaşma olduğu için yeni sorunların ortaya çıkmasına, kişide uyum problemlerinin yaşamasına sebep olmaktadır. Dış göçte kişi daha fazla kültürel farklılıkla karşılaştığı için yaşadığı sorunlarda artmaktadır. Yaşadığı sorunların belki de en büyüğü eğitim alanında görülmektedir. Eğitim toplumun en önemli sosyal ihtiyaçlardan birisidir. Göç etmek zorunda kalan birey kendi ülkelerindeki eğitim sistemini göçmen olarak buldukları ülkede de deneyimlemek isterler. Bu ihtiyaçlarını buldukları ülkelerin eğitim mevzuatı çerçevesinde karşılaşmanın yollarını ararlar. İnsan doğumundan itibaren alıştığı çevreyi, yaşadığı kültürü bırakıp yeni bir yerde yaşamak zorunda kaldığı zaman bir tür travma yaşamaktadır. Bu duygusal durumu göz önünde bulundurarak, göçmen ailelerin çocuklarının duygusal ve davranışsal sorunlarla karşılaşma olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Göçte maruz kalan çocuklar eğitim hayatını devam ettirdikleri okullarda uyum problemleri ve zorluklar yaşamaktadırlar (Sarıtaş, E., vd.2016: 210).

Eğitim kurumları insan ile ilgilendiği için problemlerin yaşanması doğal karşılanmalıdır. Bu problemlerin tamamen ortadan kaldırılması ise imkânsızdır. Sorunların kaynağını tespit ederek tekrarlanmasının önüne geçmek gerekir. Eğitim kurumlarında iç ve dış paydaşlar dâhil herkesin problemlerin çözümünde ortak hareket etmesi önemlidir (Yapıcı ve Yapıcı, 2003: 9; Çelikkol ve Kalaycı, 2014: 104). Bundan dolayı yapılan bu çalışmada okullarında yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaştıkları sorunları ve sorun düzeylerini tespit etmeye ve tespit edilen bu sorunlara yönelik çözüm üretmeye yardımcı olacak bir ölçek geliştirilmiştir.

2. Yöntem

Bu ölçek geliştirme çalışması, betimsel araştırma sürecine uygun olarak yapılmıştır. Betimsel araştırma, durumu olduğu gibi incelemek ve mevcut durumu tespit etmek için yapılan araştırmadır. Betimsel çalışmalarda, çoğunlukla tarama modeli kullanılmaktadır. Tarama modeli; belirli bir grubun belli başlı birtakım özelliklerini belirlemek amacıyla geniş gruplar üzerinde yürütülen, olgu veya olaylarla ilişkili olarak gruptaki bireylerin görüşlerinin ve tutumlarının belirlenerek, olgu veya olayların açıklanmasına çalışılan araştırmalar olarak kabul tanımlanmaktadır (Yaşar, 2014: 62).

Genel bir kural olarak, örneklem büyüklüğünün en az gözlemlenen değişkenin en az beş katı olması gerektiği belirtilmektedir. Güçlü, güvenilir çağrışımlar ve az sayıda belirgin faktör varsa, örneklem sayısı, değişken sayısının daha büyük olması koşuluyla 50 olarak ayarlanabilir. Öte yandan, Kline (1994), 200 kişinin örnekleme genelleme güvenilir faktörleri çizmek için yeterli olduğunu, faktör yapısının açık ve küçük olduğu zaman bu rakamın 100'e düşebileceğini, ancak daha büyük örneklerle çalışmanın yararlı olduğunu vurgulamaktadır. (Büyüköztürk, 2002: 480)

Betimsel nitelikte yapılan bu çalışmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Ölçeğin hazırlanması sürecinde 40 uzman görüşüne başvurulmuştur. Ardından internet ortamında Google dokümanlar kullanılarak hazırlanan taslak ölçek sosyal medyada öğretmenlerin üye olabildiği gruplarda paylaşıldı. Literatürdeki bu görüşlerden hareketle ölçeğin ön uygulaması 60, ikinci uygulaması ise 244 gönüllü öğretmen ve yönetici ile yapılmıştır.

2.1. Ölçeği Hazırlama Süreci

Ölçek hazırlama sürecinde göçmen kuramları, göç ve göç ilişkisi, yabancı uyruklu öğrenci sorunlarından yola çıkılarak literatür taraması yapılmıştır. Okulundan yabancı uyruklu öğrenci bulunan bir grup öğretmen ve yöneticiden yabancı uyruklu öğrencilerle sorun yaşadıkları konuları yazmaları istenmiş ve verilen yanıtlardan taslak ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Emel Sarıtaş, Ümran Şahin ve Gülsüm Çatalbaş (2016) tarafından yapılan "İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar" adlı nitel araştırmadan yararlanılmıştır.

2.2. Geçerlik ve Güvenirlik

Uzman görüşleri ve ön uygulama neticesinde uygun bulunmayan 8 madde madde havuzundan çıkarıldı. 33 maddeden oluşan taslak ölçek okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan 244 öğretmen ve yöneticiden oluşan örnekleme uygulandı. Elde edilen veriler iç tutarlılık testine tabi tutuldu ve testin genel güvenilirliği belirlendi. Elde edilen veriler iç tutarlılık testine tabi tutuldu ve testin genel güvenilirliği belirlendi. Veriler daha sonra faktör analizine tabi tutuldu ve her bir faktör için Cronbach's Alpha değeri bulundu.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Çalışma kapsamında Google dokümanlar kullanılarak elde edilen veriler MS Office Excel ortamına aktarıldı. Elde edilen verilerin çözümünde SPSS 23.0 (IBM Inc., Chicago, IL, USA) programından yararlanıldı. Verilerin çözümlemesinde Açıklayıcı Faktör Analizi yönteminden yararlanıldı. Ayrıca geliştirilen ölçeğin her bir alt boyutu için Cronbach's Alpha katsayıları ve korelasyonlar hesaplandı.

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karabrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

3. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde geliştirilen ölçeği standartlaştırmak amacıyla verilerin analiziyle elde edilen bulgular tablo ve kapsam şeklinde sunulmuştur. Ayrıca ölçeğin geçerliliğini sağlamak için yapı geçerliliği yöntemleri uygulanmıştır.

3.1. Ölçeğin Geçerliliğine İlişkin Çalışmalar

3.1.1. Kapsam Geçerliliği

Kapsam geçerliliği, ölçüm aracının ölçülecek yapının temel unsurlarını kapsamını ölçmek için kullanılır. Ölçeğin içerik geçerliliğine gelince, alandaki uzmanlardan, ölçek üzerindeki öğelerin anlam ifade edip etmediğini, ifadelerin açık ve anlaşılır olup olmadığını ve farklı anlamlara neden olup olmadıklarını açıklamaları istenir (Koçak vd., 2015: 174). Ölçek geliştirme sürecinde 40 kişilik uzman ekip belirlenmiştir. Üretilen 41 maddelik ölçeğin her bir maddesi uzmanlarca; “1-Madde gereklidir ve madde havuzunda kalmalıdır”, “2- Madde yararlı ancak yeterli değildir”, “3- Madde gerekli değildir” şeklinde üçlü derecelendirme ile değerlendirildi. Her bir ölçek maddesi için kapsam geçerlik oranı (KGO) hesaplandı. Kapsam Geçerlik Oranı (KGO), G; ”gerekli” diyen uzman sayısı ve N:”toplam” uzman sayısı olmak üzere, $KGO = [G/(N/2)] - 1$ eşitliği ile elde edilir (Alpar, 2012: 415). Lawshe (1975: 568), uzmanların sayısına göre ölçeklendirilebilecek maddelerin minimum KGO değerlerinin Tablo 1’deki olması gerektiğini belirtmektedir. KGO değerleri Tablo 1’de gösterilen minimum değerden daha küçük olan maddeler ölçekten çıkarılmalıdır (Geçkil, T. ve Tikici M., 2015: 57).

Tablo 1. Uzman Sayısına Göre Ölçeğe Alınabilecek Maddelerin Asgari KGO Değerleri

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0,99	13	0,54
6	0,99	14	0,51
7	0,99	15	0,49
8	0,78	20	0,42
9	0,75	25	0,37
10	0,62	30	0,33
11	0,59	35	0,31
12	0,56	40+	0,29

Uzman sayısı 40 olduğu için $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde en küçük KGO değerinin 0,29 olması gerekmektedir. Tablo 2’de KGO değeri 0,29’dan küçük olan 8 madde madde havuzundan elendi.

Tablo 2. Uzman Görüşlerine Göre Maddelerin Kapsam Geçerlikleri

Madde No	Gerekli	Yararlı, Ancak Yetersiz	Gereksiz	KGO	Madde No	Gerekli	Yararlı, Ancak Yetersiz	Gereksiz	KGO
1	37	2	1	0,85	22	35	4	1	0,75
2	24	8	8	0,20	23	37	3	0	0,85
3	36	3	1	0,80	24	25	7	8	0,25
4	36	2	2	0,80	25	38	1	1	0,90
5	22	10	8	0,10	26	34	4	2	0,70
6	38	2	0	0,90	27	38	1	1	0,90
7	17	10	13	-0,15	28	37	2	1	0,85
8	39	1	0	0,95	29	37	3	0	0,85
9	35	4	1	0,75	30	39	1	0	0,95
10	36	4	0	0,80	31	25	7	8	0,25
11	36	3	1	0,80	32	40	0	0	1,00
12	25	10	5	0,25	33	39	1	0	0,95
13	38	1	1	0,90	34	36	2	2	0,80
14	38	2	0	0,90	35	38	1	1	0,90
15	39	1	0	0,95	36	39	1	0	0,95
16	37	2	1	0,85	37	25	10	5	0,25
17	40	0	0	1,00	38	36	2	2	0,80
18	36	3	1	0,80	39	36	3	1	0,80
19	38	1	1	0,90	40	39	1	0	0,95
20	39	1	0	0,95	41	37	2	1	0,85
21	24	6	10	0,20			KGİ		0,87

Ölçeğe ilişkin kapsam geçerlilik indeksi (KGİ); uzman görüşleri neticesinde taslak ölçekte kalan maddelerin kapsam geçerlilik oranlarının ortalamasını ifade etmektedir. Bulunan KGİ'nin 0,67'den büyük olması istenir (Alpar, 2014: 439). Ölçeğimiz için $KGİ=0,87>0,67$ olduğu için "ölçek istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur."

3.1.2. Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği, ölçeğin tüm kavramını veya kavramsal yapısını ölçme yeteneğini gösterir. Diğer bir deyişle yapı geçerliliği, ölçeğin ne olduğunu anlama ve anlamlandırma süreci ifade etmektedir (Geçkil, T., ve Tikici M., 2015: 61). Yapı geçerliliğini değerlendirmek için Faktör Analizi kullanılmıştır. "Okullarında Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmen ve Yöneticilerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği" nin faktör analizinde ise TBA (temel bileşenler analizi) yöntemi kullanılmıştır. "Bartlett's Test of Sphericity" sonucunun ($p < 0.05$) olması, ölçek maddeleri arasında bir korelasyon olup elde edilen verilerin Faktör Analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Geçkil, T., ve Tikici M., 2015: 59). Faktör Analizi için veri setinin uygunluğu Tablo 3'te sunulmuştur.

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karaibrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Tablo 3. Verilerin Faktör Analizi İçin Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ve “Bartlett’s Test of Sphericity” Tablosu

Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterlilik ölçütü		0,931
Bartlett’s Küresellik Testi	Ki-Kare	5308,529
	sd	528
	P	<0,001

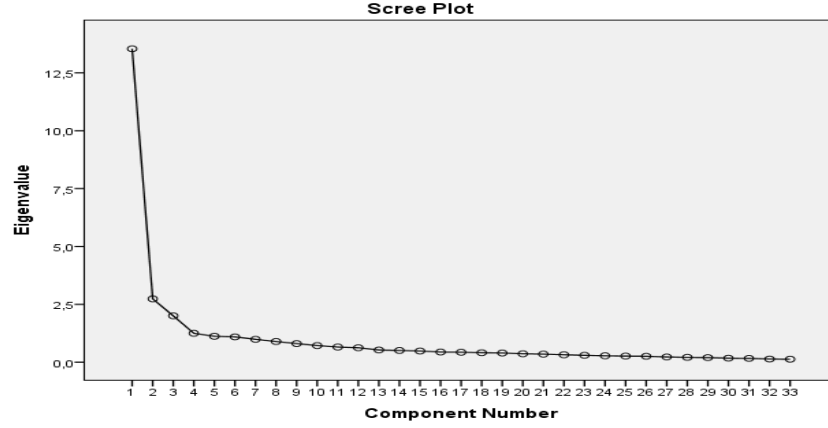
Bu çalışmada “Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)” değeri 0,931 olarak bulunmuş olup bu da örneklemin mükemmel olduğunu göstermektedir. Bartlett’s Test of Sphericity analizi sonucunda $X^2=5308,529$ ve $p<0,000$ değeri elde edilmiştir. Bu istatistiksel olarak anlamlı değer, örneklemin yeterli olduğunu ve verilerin normal olarak dağıldığını gösterir. Faktör sayısı belirlenirken varyans yüzdeleriyle (Çizelge 4) çizgi grafiği (Şekil 1) esas alınmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, toplam varyansın %65,884’ünün açıklayıcı değerine sahip olan altı faktörlü bir yapı söz konusu olmuştur. Faktör 1; toplam varyansın %14,756’sını, Faktör 2; %12,940’ını, Faktör 3; %12,330’unu, Faktör 4; %10,119’unu, Faktör 5; %9,362’sini ve Faktör 6; %6,376’sını açıklamaktadır.

Tablo 4. Faktörlerin Toplam Varyansı Açıklama Oranları (n=244)

Faktörler	Özdeğerler			Yüklerin kareler toplamı döndürülmesi		
	Toplam	Varyans %’si	Kümülatif %	Toplam	Varyans %’si	Kümülatif %
Faktör 1	13,539	41,028	41,028	4,869	14,756	14,756
Faktör2	2,738	8,296	49,324	4,270	12,940	27,696
Faktör3	2,003	6,071	55,394	4,069	12,330	40,027
Faktör4	1,248	3,783	59,177	3,339	10,119	50,146
Faktör5	1,119	3,392	62,569	3,090	9,362	59,508
Faktör6	1,094	3,315	65,884	2,104	6,376	65,884

Faktör analizinde açıklanan yüksek varyans, ilgili kavram veya yapının ne kadar iyi ölçüldüğünün göstergesi olarak değerlendirilir. Analizde yer alan değişkenlerin toplam varyansının 2/3’ünü açıklaması önemlidir. Fakat sosyal ve davranış bilimlerinde bunu başarmak zordur (Büyüköztürk, 2002: 479). Bu nedenle, sosyal bilimlerin varyans oranlarının %40 ila %60 arası olması yeterli görülmektedir (Özcan ve Balyer, 2013: 142).

Şekil 1. Okullarında Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmen ve Yöneticilerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği Öz Değer Çizgi Grafiği (Yamaç grafiği)

Bu çalışmada faktörler toplam varyansın %65,884'ünü açıklamaktadır. Bu oran istatistiksel anlamda önemli olarak yorumlanmıştır. Çizgi grafik, maddelerin öz değerleri birleştirilerek elde edilir. Grafikte görülebilecek kırılma noktalarının faktör sayısını vereceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2002: 479). Şekil 1 incelendiğinde, çizgi grafikte hızlı düşüş olan kırılma noktalarının 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 nolu faktörler olduğu ve 7 nolu faktörden sonra grafikte daha yatay bir görünüm sergilendiği anlaşılmaktadır. Buna göre ölçeğe dahil edilen önemli faktörlerin sayısının 6 olduğu belirlenmiştir. Birinci faktördeki hızlı düşüşün ardından düzleşme vardır. Varimax rotasyon tekniğini kullanmadan tek faktörlü bir yapı için varyans açıklamasının yüzdesi 41,028 iken, varimax rotasyonundan sonra bu oran 14,756'dır (Tablo 4). Ancak, faktör sayısına karar verirken, öz değerleri 1 ve yukarıdakiler dikkate alınır. Bu durum ölçeğin %65,884'ünü açıklaması daha fazla varyansa sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 4).

Tablo 5'de varimax rotasyon tekniği ile faktör analizinden kaynaklanan faktörlerin faktör yükleri ve altı faktörün faktör yükleri açıklanmıştır. Faktör yükü, faktördeki madde ile faktör arasındaki korelasyonu gösterir. Bir faktörün düşük faktör yük değerine sahip olması, bu faktörle yeterince güçlü bir ilişkinin olmadığını gösterir. Bir maddenin sahip olduğu faktör yükü, o maddenin ölçekten çıkarılmasında dikkate alınır. Bir maddenin faktör yük değerinin 0.30'dan büyük olması gerektiği söylene de bu büyüklüğün en az 0,40 olması gerektiğini savunan kuramcılar da vardır (Geçkil, T., ve Tikici M., 2015: 61). Tablo 5'te gösterildiği gibi, maddelerin faktör yükleri 0,423 ila 0,837 arasındadır ve istenen seviyede bulunmaktadır.

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karaibrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Tablo 5. Faktör Analizi Sonuçları

Soru No	Kültürel Farklılık Sorunları	İletişim Sorunları	Şiddet Sorunları	Eğitim-Öğretim Sorunları	Zararlı Alışkanlık Sorunları	Ön Yargı Sorunları
S.20	0,706					
S.23	0,681					
S.19	0,643					
S.18	0,588					
S.22	0,585					
S.21	0,584					
S.33	0,572					
S.31	0,557					
S.12	0,460					
S.32	0,423					
S.1		0,800				
S.6		0,688				
S.4		0,659				
S.5		0,649				
S.16		0,514				
S.11		0,478				
S.10		0,448				
S.9			0,790			
S.7			0,767			
S.8			0,678			
S.2			0,668			
S.3			0,653			
S.17			0,637			
S.27				0,766		
S.29				0,752		
S.30				0,657		
S.28				0,642		
S.14					0,837	
S.13					0,825	
S.15					0,675	
S.26						0,766
S.25						0,746
S.24						0,439

Faktör analizi sonucu elde edilen faktörler ve maddeleri tablo 5'te verilmiştir. Birinci faktör 10 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0.423 ile 0.706 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (madde 12, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32 ve 33) kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlara işaret etmektedir.

Bu sebepten dolayı bu faktör “Kültürel Farklılık Sorunları” olarak adlandırılmıştır. İkinci faktör 7 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,448 ile 0,800 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (madde 1, 4, 5, 6, 10, 11 ve 16) iletişimden kaynaklanan sorunlara işaret etmektedir. Bu sebepten dolayı bu faktör “İletişim Sorunları” olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör 6 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,637 ile 0,790 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (2, 3, 7, 8, 9 ve 17 nolu maddeler) şiddet içeren davranışlardan kaynaklanan sorunları göstermektedir. Bu nedenle bu faktör “Şiddet Sorunları” olarak adlandırılmıştır. Dördüncü faktör 4 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,642- 0,776 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (madde 27, 28, 29 ve 30) eğitim-öğretim sürecinde yaşanan sorunlara işaret etmektedir. Bu nedenle bu faktör “Eğitim-Öğretim Sorunları” olarak adlandırılmıştır. Beşinci faktör 3 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,675 ile 0,837 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (madde 13, 14 ve 15 nolu maddeler), zararlı alışkanlıklardan kaynaklanan sorunlara işaret etmektedir. Bu nedenle bu faktör “Zararlı Alışkanlık Sorunları” olarak adlandırılmıştır. Altıncı faktör 3 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,439- 0,776 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler (madde 24, 25 ve 26 nolu maddeler) okula karşı önyargıdan kaynaklanan sorunlara işaret etmektedir. Bu nedenle bu faktör “Ön yargı Sorunları” olarak adlandırılmıştır.

3.2. Ölçeğin İç Tutarlılığın Hesaplanması

Geliştirilen ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık değerleri hesaplandı. Ölçeğin toplam puanları ve alt faktörleri için iç tutarlılık değerleri Tablo 6'da verildi. Maddelerin iç tutarlılığını gösteren Cronbach's Alpha değeri 0.931 olarak bulundu. Cronbach's Alpha değeri baktığımızda, tüm ölçeğin iç tutarlılığının olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 6. Maddelerin Toplam Korelasyonu ile Cronbach's Alpha Değeri

S.N.	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha	S.N.	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S1	84,94	463,132	0,489	0,953	S18	84,84	460,291	0,619	0,952
S2	84,20	453,986	0,624	0,952	S19	84,51	457,09	0,618	0,952
S3	84,35	452,649	0,675	0,952	S20	84,33	453,589	0,671	0,952
S4	84,95	463,109	0,595	0,953	S21	83,96	461,735	0,533	0,953
S5	84,75	459,392	0,569	0,953	S22	84,40	454,464	0,688	0,952
S6	84,70	455,323	0,628	0,952	S23	84,57	468,321	0,421	0,954
S7	83,89	452,359	0,68	0,952	S24	83,93	455,695	0,694	0,952
S8	83,38	463,373	0,521	0,953	S25	83,45	462,841	0,6	0,953
S9	83,73	456,805	0,598	0,953	S26	83,57	460,558	0,585	0,953
S10	84,55	455,755	0,654	0,952	S27	84,31	452,716	0,675	0,952
S11	84,66	454,686	0,715	0,952	S28	84,28	449,749	0,726	0,952
S12	84,08	457,417	0,595	0,953	S29	84,21	450,874	0,692	0,952
S13	83,34	469,245	0,465	0,954	S30	84,00	453,753	0,628	0,952
S14	83,18	470,963	0,452	0,954	S31	84,00	460,996	0,489	0,954
S15	83,26	467,534	0,471	0,953	S32	83,72	459,823	0,502	0,953
S16	84,27	453,564	0,707	0,952	S33	84,52	454,547	0,71	0,952
S17	84,09	454,527	0,699	0,952					

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karaibrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Ölçek maddelerinden herhangi biri Tablo 6'da elimine edilirse, bu değerden daha yüksek bir değere ulaşamayacağı görülmektedir. Bu nedenle, tablo 6'daki tüm maddelerin ölçeğe dahil edilmesinin ölçeğin güvenilirliğini artırabileceği söylenebilir. Bu aşamada, faktörlerin iç tutarlılığının da hesaplanması gerekmektedir.

3.2.1. Faktör 1: Kültürel Farklılık Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

Kültürel Farklılık Sorunları Faktörünün iç tutarlılık tablosu tablo 7'de verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,882 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, Cronbach's Alpha değerinde önemli bir artış olmayacağı da görülmüştür. Analiz sonucuna göre Kültürel Farklılık Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 7. Kültürel Farklılık Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S12	22,156	45,795	0,556	0,875
S18	22,914	46,145	0,633	0,870
S19	22,586	44,186	0,697	0,865
S20	22,406	43,394	0,727	0,862
S21	22,033	46,081	0,576	0,873
S22	22,475	44,135	0,714	0,863
S23	22,639	47,540	0,519	0,877
S31	22,074	45,599	0,535	0,877
S32	21,795	45,752	0,511	0,879
S33	22,594	44,983	0,673	0,867

3.2.2. Faktör 2: İletişim Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

İletişim Sorunları Faktöründeki maddelerin oluşturduğu alt ölçeğin iç tutarlılık tablosu tablo 8'de verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,870 olarak ölçüldü. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, Cronbach's Alpha değerinde önemli bir artış olmayacağı da gözlenmiştir. Analiz sonucuna göre İletişim Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 8. İletişim Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S1	12,799	22,252	0,642	0,851
S4	12,807	23,448	0,649	0,852
S5	12,602	22,208	0,641	0,852
S6	12,553	21,705	0,657	0,850
S10	12,406	22,530	0,608	0,856
S11	12,516	22,399	0,665	0,848
S16	12,127	22,070	0,664	0,848

3.2.3. Faktör 3: Şiddet Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

Şiddet Sorunları Faktöründeki maddelerin oluşturduğu alt ölçeğin iç tutarlılık tablosu tablo 9'da verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,905 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, Cronbach's Alpha değerinde önemli bir artış olmayacağı da görülmüştür. Analiz sonucuna göre Sorun Davranışlar ve Şiddet Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 9. Şiddet Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S2	14,443	20,338	0,744	0,888
S3	14,598	20,645	0,743	0,888
S7	14,139	20,137	0,800	0,879
S8	13,627	22,638	0,635	0,903
S9	13,980	20,629	0,763	0,885
S17	14,336	21,302	0,753	0,887

3.2.4. Faktör 4: Eğitim-Öğretim Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

Eğitim-Öğretim Sorunları Faktöründeki maddelerin oluşturduğu alt ölçeğin iç tutarlılık tablosu tablo 10'da verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,880 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, bu değerde önemli bir artış olmayacağı da gözlenmektedir. Analiz sonucuna göre Eğitim-Öğretim Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karabrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Tablo 10. Eğitim-Öğretim Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S27	7,848	9,109	0,788	0,828
S28	7,820	9,235	0,746	0,844
S29	7,750	8,937	0,785	0,829
S30	7,541	9,665	0,649	0,882

3.2.5. Faktör 5: Zararlı Alışkanlık Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

Zararlı Alışkanlık Sorunları Faktöründeki maddelerin oluşturduğu alt ölçeğin iç tutarlılık tablosu tablo 11'de verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,861 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, bu değerde önemli bir artış olmayacağı da gözlenmektedir. Analiz sonucuna göre Zararlı Alışkanlık Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 11. Zararlı Alışkanlık Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S13	7,119	2,286	0,757	0,785
S14	6,963	2,348	0,822	0,734
S15	7,041	2,303	0,647	0,896

3.2.6. Faktör 6: Ön Yargı Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Analizi

Ön Yargı Sorunları Faktöründeki maddelerin oluşturduğu alt ölçeğin iç tutarlılık tablosu tablo 12'de verilmiş olup Cronbach's Alpha değeri 0,836 olarak ölçülmüştür. Ayrıca, her bir madde ayrı ayrı elimine edilirse, bu değerde önemli bir artış olmayacağı da gözlenmektedir. Analiz sonucuna göre Ön Yargı Sorunları Faktörünü oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 12. Ön Yargı Sorunları Faktörünün İç Tutarlılık Tablosu

Soru No	Madde Çıkarıldığında Ortalama	Madde Çıkarıldığında Varyans	Toplam Korelasyon	Cronbach's Alpha
S24	6,537	3,130	0,613	0,859
S25	6,053	3,203	0,736	0,743
S26	6,180	2,807	0,758	0,711

3.3 Ölçeğin Demografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Tablo 13. Alt Boyutlara İlişkin Tanımlayıcı Ölçüler Tablosu

Alt boyutlar	Ortalama	St. sapma	En küçük	En büyük
Kültürel farklılık	24,80	7,46	10,00	50,00
İletişim	15,57	5,27	7,00	35,00
Şiddet	16,97	5,44	6,00	30,00
Eğitim	10,26	3,93	4,00	20,00
Alışkanlık	10,54	2,20	3,00	15,00
Ön yargı	9,35	2,52	3,00	15,00
Genel ölçek	87,52	22,03	33,00	158,00

Alt boyutlara ilişkin ortalama puan değerleri incelendiğinde katılımcıların genel olarak karşılaşılan sorunlara karşı orta düzeyde tutum gösterdikleri anlaşıldı. Tüm alt boyutların ikili olarak kendi aralarında ve genel anket puanı ile yüksek düzeyde ve pozitif yönlü ilişkiye sahip olduğu görüldü. İlişki değerleri 0,48 ile 0,88 arasında değişmekteydi. Genel anket tutumuna göre katılımcıların demografik özellikleri değerlendirildi. Erkek katılımcıların sorun algısı daha yüksek idi ($p < 0,001$). Medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklı olan sorun algısı evli katılımcılarda daha yüksek bulundu ($p = 0,013$). Ancak görev yapılan bölge, branş, yaş grubu, okulun bulunduğu merkez ve eğitim düzeyi algılanan sorun üzerinde etkili değildi. Alt boyutlar içerisinde önemli olduğu düşünülen şiddet sorunları üzerinde diğer alt boyutların etkilerini belirlemek için regresyon modeli oluşturuldu. Modelin anlamlılık düzeyi yüksek ve açıklayıcılık katsayısı $R^2 = 0,651$ bulundu. İletişim ve zararlı alışkanlık sorunlarının anlamlı katkı yaptığı görüldü. Ancak modelde çoklu bağlantı sorunu olabileceğini gösteren koşul indeksi değeri 18,30 olduğundan ve alt boyutlar arasındaki ilişki düzeyleri yüksek olduğundan aşamalı regresyon yönteminin daha geçerli model sunabileceği düşünüldü. Aşamalı regresyon yöntemi ile oluşturulan modelin anlamlılığı yüksek ve açıklayıcılık katsayısı $R^2 = 0,645$ olarak hesaplandı. Genel modelde olduğu gibi yalnızca iletişim ve zararlı alışkanlık sorunlarının anlamlı katkı yaptığı anlaşıldı. Koşul indeksi değeri düşük ve en büyük VIF değeri 1,93 olduğundan çoklu bağlantı sorunu ortadan kalktı. Ayrıca modelde özilişki ve değişen varyanslılık sorunları da bulunmadı. İletişim sorunlarına ilişkin katsayı 0,683 ve zararlı alışkanlık sorunlarına ilişkin katsayı 0,634 olarak hesaplandı.

4. Sonuç Ve Öneriler

Bu çalışmada okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunların açıklanmasına ve incelenmesine odaklanılmıştır. Okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunların ölçülmesinde kullanılacak bir ölçek geliştirmek için güvenilirlik ve geçerlilik analizi yapılmıştır. Geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini kontrol etmek amacıyla faktör analizine başvurulmuştur. Ölçekte yer almasına karar verilen 33 maddenin faktör yüklerinin 0,423 ile 0,837 aralığında olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucuna göre, 33 maddeden oluşan ölçekle belli bir yapının ölçülebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Faktör analizinde, varimax rotasyon tekniğinden sonra 33 madde altı faktörde toplanmıştır. Buna göre yapı geçerliği ve altı faktöre sahip 33 maddeden oluşan bir ölçeğe ulaşıldığı söylenebilir.

Ölçeği oluşturan faktörler, içerdikleri maddeler hesaba katılarak aşağıdaki şekilde adlandırılmıştır; Faktör 1: Kültürel Farklılık Sorunları alt ölçeği, 10 madde (12, 18, 19, 20, 21, 22,23, 31, 32 ve 33 nolu maddeler). Faktör 2: İletişim

OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ

Ömer Çelikkol, Adnan Karaibrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Sorunları alt ölçeği, 7 madde (1, 4, 5, 6, 10, 11 ve 16 nolu maddeler). Faktör 3: Şiddet Sorunları alt ölçeği, 6 madde (2, 3, 7, 8, 9 ve 17 nolu maddeler). Faktör 4: Eğitim-Öğretim Sorunları alt ölçeği, 4 madde (27, 28, 29 ve 30 nolu maddeler). Faktör 5: Zararlı Alışkanlık Sorunları alt ölçeği, 3 madde (13, 14 ve 15 nolu maddeler). Faktör 6: Ön Yargı Sorunları alt ölçeği, 3 madde (24, 25 ve 26 nolu maddeler).

Analiz sonucu altı faktörün iç tutarlılığını ölçmek için hesaplanan Cronbach's Alpha kat sayılarının yüksek olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, faktörleri oluşturan unsurların iç tutarlılığa sahip maddelerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, ölçeklerin iç tutarlılığını belirlemek için hesaplanan Cronbach's Alpha puanı yüksek bulunmuş ve bu maddelerin okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunları ölçmek için iç tutarlılık ile bir bütün oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, "Okulunda Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmen ve Yöneticilerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demografik özelliklerin incelenmesinde cinsiyet ve medeni duruma göre sorunlara yönelik tutum ve algının farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. İletişim ve zararlı alışkanlık sorunlarının şiddet sorunlarını etkilediği görülmüştür. Ölçek geliştirilirken literatürdeki ölçek geliştirme ilkelerine bağlı kalınmıştır. Ayrıca literatür taramasında yabancı öğrencilere ilişkin sorunlara yönelik algı ve tutum ölçeği bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle, oluşturulan ölçeğin yabancı öğrenci sorunlarına yönelik algı ve tutum konusunda orijinal bir ölçek olduğu söylenebilir. Araştırmada kullanılan modelinin bu konularda çalışacak araştırmacıya yol göstermesi beklenmektedir. Bu sonuçlara göre, ölçeğin okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin sorunlarının tespitine kaynaklık edecek verilerin toplanmasında ve bu sorunların düzeylerini belirlemeye yönelik araştırmalarda kullanılması önerilebilir.

5. Ölçeğin Uygulanışı

Araştırmacılar, bir uygulayıcıya ihtiyaç duymadan ölçeği kendileri uygulayabilirler. Ölçek için hazırlanan yönerge uygulama için yeterli düzeyde olup aşağıdaki hususların göz önünde bulundurulması tavsiye edilir.

5.1. Yanıtlama

Ölçeği yanıtlayan öğretmen ve yöneticilerden okuduğu madde anlatımından, okulunda yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili karşılaştığı sorunlarla ilgili kendisi için uygun olduğunu düşündüğü "Kesinlikle katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle katılmıyorum" seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmesi istenir.

5.2. Puanlama

Okulunda yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunlar alt ölçeklerini oluşturan maddelerde "Kesinlikle katılıyorum" cevabına 5, "Katılıyorum" cevabına 4, "Kararsızım" cevabına 3, "Katılmıyorum" cevabına 2, "Kesinlikle katılmıyorum" cevabına 1 puan verilir. Her alt ölçeğin puanı, alt ölçek puanlarının aritmetik ortalaması alınarak belirlenir. Elde edilen altı alt ölçeğin puan ortalamaları, okulunda yabancı uyruklu öğrenci olan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorun düzeyinin puanını oluşturur. Puan arttıkça sorun düzeyi artmaktadır. Ölçekteki (12, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 32 ve 33) nolu sorular "kültürel farklılık sorunları", (1, 4, 5, 6, 10, 11 ve 16) nolu sorular "iletişim sorunları", (2, 3, 7, 8, 9 ve 17) nolu sorular "şiddet sorunları", (27, 28, 29 ve 30) nolu sorular "eğitim-öğretim sorunları", (13, 14 ve 15) nolu sorular "zararlı alışkanlık sorunları" ve (24, 25 ve 26) nolu sorular ise "ön yargı sorunları" puanlarının elde edilmesinde kullanılır.

6. Kaynakça

- Alpar, R., (2012). “Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik” Detay Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Alpar, R. (2014). Spor Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., (2002). Faktör Analizi: “Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 32, 470-483.
- Çelikkol, Ö. ve Kalaycı, I., (2014). The Satisfaction Levels of Teachers on Putting into Practice About Professional Development Study, European Journal of Research on Education, Special Issue: Contemporary Studies in Education, 103-108.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş., (2009). “Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları”, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Ekici, S. ve Tuncel, G., (2015). Göç ve İnsan, Birey ve Toplum Dergisi, (5), 9, 9-22.
- Geçkil, T. ve Tikici M., (2015). “Örgütsel Demokrasi Ölçeği Geliştirme Çalışması”, Amme İdaresi Dergisi, (48), 4, 41-78.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Göç Raporu, (2016).http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf,Erişim Tarihi:15.02.2018.
- Gözüm, S. ve Aksayan, S., (2003). “Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma”, Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi, (5), 1, 1-14.
- Kaştan, Y., (2015). “Türkiye’de Göç Yaşamış Çocukların Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler”, Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, (2), 4, 216-229.
- Koçak, Y. ve Terzi, E., (2012). “Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (3), 3, 163-184.
- Özcan, K. ve Balyer, A., (2013). “Liderlik Oryantasyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması”, Mersin üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (9), 1, 136-150.
- Özdemir, S.M., Benzer, H. ve Akbaş, O., (2009). “Almanya’da Yaşayan 15-19 Yaş Türk Gençlerinin Eğitim Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme (Kuzey Ren Vestfalya Örneği)”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, (10), 1, 23-40.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş G., (2016). “İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Ek1), 208-229.
- Yaşar, M., (2014). “İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36, 59-75.

**OKULLARINDA YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ BULUNAN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ**

Ömer Çelikkol, Adnan Karabrahimoğlu, Aytekin Tokgöz

Okullarında Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmen ve Yöneticilerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği

Değerli Öğretmenim/Yöneticim Bu çalışma, okullarında yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunları tespit etmeye yönelik ölçek geliştirme çalışmasıdır. Ankette doğru ya da yanlış cevapların yer alması söz konusu değildir. Çalışma sonuçları, sadece akademik çalışma için kullanılacak ve araştırma için sizden ad, soyad, adres ya da telefon bilgileri istenmeyecektir. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.	
DEMOGRAFİK BİLGİLER	
Cinsiyetiniz ☐ Erkek ☐ Kadın	Yaşınız ☐ 20-30 ☐ 31-41 ☐ 42-52 ☐ 53 ve üzeri
Medeni Durumunuz ☐ Evli ☐ Bekâr	Hizmet Yılı ☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21 ve üzeri
Görev Yaptığınız Okul Düzeyi ☐ Anasınıfı ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise	Öğrenim Durumunuz ☐ Ön lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Görev Yaptığınız Yerleşim Yeri ☐ Köy ☐ Belde ☐ İlçe ☐ İl	Branşınız:
Aşağıdaki ifadeleri kendi duygu ve düşüncelerinizi göz önünde bulundurarak ne derece katıldığınız ya da katılmadığınıza göre yanıtlayınız. Katılma derecenizi “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç katılmıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.	

Sorular	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
S.1) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe ve okuma-yazma bilmemeleri nedeniyle onlarla iletişim kurmakta zorluk yaşıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
S.2) Yabancı uyruklu öğrenciler, okulda konuşulan dili bilmedikleri dönemde kendilerini ifade edemedikleri için hırçın ve asilerdir.	☐	☐	☐	☐	☐
S.3) Yabancı uyruklu öğrenciler, kendisini sınıfta ifade edemiyor, duygularını dile getiremiyor, cümle kuramıyor ve bundan dolayı da farklı şekilde dikkat çekmeye çalışmaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.4) Yabancı uyruklu öğrencilerin aileleri Türkçe bilmedikleri için onlarla iletişimde sorunlar yaşıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
S.5) Yabancı uyruklu öğrenciler, Türkçe bilmedikleri için sınıftakilerle değil daha çok kendi dilini konuşanlarla arkadaşlık kuruyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.6) Yabancı uyruklu öğrenciler, Türkçe bilmedikleri için ders etkinliklerine katılmıyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.7) Yabancı uyruklu öğrencilerde şiddet eğilimi, çeteleşme ve saldırganlık daha azyaşanmaktadır.*	☐	☐	☐	☐	☐
S.8) Yabancı uyruklu öğrencilerde cinsel içerikli uygunsuz davranışlar ve kural tanımama daha yaygındır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.9) Yabancı uyruklu öğrenciler geldikleri ülkelerdeki savaş nedeniyle hırçınlar ve orada gördükleri kaba kuvveti burada uyguluyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐

S.10) Türkçe bilmediği için alt sınıflara yerleştirilen yabancı uyruklu öğrenciler, yaşı büyük olduğu için sınıftakilerle uyum sağlayamıyor.	☐	☐	☐	☐	☐
S.11) Yabancı uyruklu öğrenciler kültürel farklılıktan dolayı okula uyum konusunda sorun yaşamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.12) Yabancı uyruklu öğrenciler okulda kendilerini mutlu hissediyorlar.*	☐	☐	☐	☐	☐
S.13) Yabancı uyruklu öğrencilerde sigara kullanımı daha yaygındır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.14) Yabancı uyruklu öğrencilerde alkol kullanımı daha yaygındır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.15) Yabancı uyruklu öğrenciler bıçak, silah vb. yaralayıcı alet taşımaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.16) Yabancı uyruklu öğrenciler dışlanmışlık hissi, mültecilik veya göçmen psikolojisi ile okula karşı aidiyet sorunu yaşamaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.17) Yabancı uyruklu öğrencilerin yanlış anlamaya daha açık olmaları nedeniyle öfke kontrolü sorunu yaşamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
S.18) Yabancı uyruklu öğrenci velileri, çocuklarının dersleriyle yeterince ilgilenmiyor ve ödev takibi yapmıyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.19) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri okula ve eğitime karşı ilgililer.*	☐	☐	☐	☐	☐
S.20) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri çocuğuna yeterli ilgi ve bakım göstermiyor.	☐	☐	☐	☐	☐
S.21) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri çocukların beslenme, barınma ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor.	☐	☐	☐	☐	☐
S.22) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri ile yoğun dil problemi yaşıyor. Bu nedenle birçok veli okula gelmeyi reddediyor.	☐	☐	☐	☐	☐
S.23) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri ancak okula çağrıldığı zaman geliyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.24) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri çocuklarının sorunlu davranışlarını kabul etmiyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.25) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri okula güvenmiyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.26) Yabancı uyruklu öğrencilerin velileri öğretmen ve okul yöneticilerinin çocuklarına karşı ön yargılı olduklarını düşünüyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.27) Yabancı uyruklu öğrenciler ödevlerini düzenli yapıyorlar.*	☐	☐	☐	☐	☐
S.28) Yabancı uyruklu öğrenciler ders materyalini getirmedikleri için sorunlar yaşıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
S.29) Yabancı uyruklu öğrenciler derse karşı ilgililer.*	☐	☐	☐	☐	☐
S.30) Yabancı uyruklu öğrenciler sorumluluktan kaçmakta ve devamsızlık yapmaktadırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
S.31) Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlarda milli eğitim müdürlükleri ve okullar işbirliği içerisinde değil.	☐	☐	☐	☐	☐
S.32) Yabancı uyruklu öğrencilerin kitap, kırtasiye, beslenme gibi bir takım ihtiyaçları karşılanmadığı için sorunlar yaşıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
S.33) Yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf denkliklerinin sağlanmasında sorunlar yaşıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Yıldız işareti bulunan ifadeler ters kodlanmıştır.</i>					